

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken October' 31 - dik napján, 1817 - dik esztendőben.

Spanyol Amerika.

Déli Amérikában a' *Venezuelai* történetekről, mellyekről egy idő óta oly sok bizontalanságokat 's egymásnak el-
lentmondó tudósításokat terjesztettek va-
la el a' kétféle gondolkodású közönséges
levelek, most ismét annyi magános tu-
dósításokat vettek onnét a' Londoniak,
hogy csak kiszemelve is egyszerre elegendőképpen kielégítették azokkal a' közönsé-
get. Itt következnek lehető rövidség-
gel: —

„*Piar Insurgens Generalis* Aprilis' 17 - dikén Spanyol Gen. *Cerutin* nyertt győzedelme után, egyenesen *Angustura* alá sietett, hogy *Cedenót* annak elfoglalásában segítse. De minthogy nagyon erős lábön állottak itt a' Király részín lévőek: tehát Bolívarnak magának kellett Májusban az ostromlást által venni. Tsak ugyan Juliusnak 17 - dikére kezekre is kerítették az Insurgensek magát a' Várost, az erősség azonban a' Király részín lévőeknek kezeken maradt. Átallátván az Insurgensek, hogy nem is juthatnak kü-
lőmben ehez, ha tsak egy kis hajós-sereget öszve nem állítanak az *Orinoko* folyóvizén, egybe hozzá is fogtak annak öszve szerzéséhez. Első hajójik tsak olyanok voltak, a' millyeket hevenyében készíthettek, részint ágyúzó, részint fedeles tsajka-hajók. De még is mindjárt másként ment a' dolog; mert sok Spanyol kereskedő hajókat, utóbb magát a' Spanyol Tengeri erő második Vezérét is ke-

zekre kerítették. Minekutánna pedig Julius 6 - dikán *Diar* 5 nagy ágyúzó hajókkal megérkezett hozzájuk, 6 nap múlva pedig *Brion* is 16 nagyobb hadi hajókkal megjelent: a' Király részín lévőek úgy megrettentek, hogy már most ök gondolkodtak azon, hogy mi módon menekedhessenek meg. Tsak ez az egy mód volt erre, hogy minden kintseiket 25 hajókra rakván, az *Oronokon* lefelé evezzenek, és az Insurgenseknek hajós seregén magokat keresztül vágják. Aug. 3 - dikán meg is indultak, és annyiban szerentsések voltak, hogy a' víznek sebes folyása, és kedvező szél fuvallása által segítettvén, a' Függetlenek' lineáján által hatottak; de mind még sem mehet-
tek el; mert utánnok eredvén a' függetlenek, 14 hajóikat, mellyeken kintseik, *Fitzgerard* Kormányozó, Gen. *La Torre*, a' Spanyol Püspök, és a' Generalstáb voltak, el fogták. A' többit is kergették, még nem tudni mitsoda kimenetellel. *Augusturának* 's mind a' két *Gujanának* elfoglalása teméntelen gazdaságra juttatta az Insurgenseket. Már több esztendőktől fogva nem folyhatván az *Orinokón* szabadon a' Kereskedés, leg alább is 3 esztendei dohány és kakao volt a' Magazinokban. Ide járúl az a' sok marha, élés 's a' t., mellyet a' Király részín lévőek ide takarítottak, és az a' pénz, mellyet a' Kaputzinus Barátok a' szegény Indusoktól 150 esztendőktől fogva kizsaroltak. A' Kaputzinusoknak meg is adták a' Függetlenek; minthogy kü-

lőmben sem szívelhették őket, azért, mert sok-sok elárútták őket. Már most az *Orinoko*' egész vidéke a' Függetlenek kezén van. *Bolívar* napnyugot felé szandékozott; *Paéz Santaféből* hasonlóképpen arra tartott. Kettőjöknek hadi ereje 10,000 emberre megy. *Morillo* ha *Margaritában* elég dolga nem volna, még is nehezen gátolhatná meg őket *Barcellona*, *Cumana*, és *Leon de Caracas* városinak elfoglalásában. Így van a' dolog *Venezuelára* és *Uj Grenadára* nézve, és ez az oka, hogy *Londonban* a' Függetlenek' Biztosaik sokkal szabadabban folytatják az új köztársaságnak ügyét már most, mint eddig, — mint valaha *Franklinnak* ajánlásait is, tsak akkor hallgatták meg *Frantzia* Országban, mikor az Amériki Függetleneknek *Generalisa Gales Anglus Generalis Bourgoynét* egész hadával *Saratogánál* elfogta.

Margarita szigetének állapotját a' mi illeti, innét úgy irt *Julius* 25-dikén az *Independensek'* vezére *Don Francesco Gomez*, hogy *Generális Morillo* azolta, hogy oda kiszállott, már 1200 embereit elvesztette 's még egyebet *Pompartar* városánál el nem foglalhatott. Az *Independensek* bevonták magokat a' sziget' belső részein lévő erősségekbe, 's minden oda vívő utakat jól megerősítvén utolsó tsep vérig készek védelmezni magokat.

Peruból semmi újabb tudósítások nem érkeztek affelől, hogy az *Independensek* és a' *Király'* részesei között alkudozások kezdődvén, az egygyesség köztök helyre állott volna. Sőt inkább (legalább *Felső Peruból*) újabb hadi történetekről szolló tudósításokat találunk a' közönséges levelekben. A' *Tukumani* Huszárok' Oberstere *Gregorio Araoz de Madrid*, olyan tudósítást küldött *Tarija* városából *Tukumánba* a' fő hadi szállásra az ott lévő fő vezérhez *Don Manuel Belgranóhoz*, e' pedig innét *Május*

5-dikén a' *Buenos - Ayresi* Országlószékhez, hogy a' nevezett Huszár Oberster egy fegyveres Osztálya bizonyos pusztákon *Tarija* felé útnak indulván, eképpen *Királyi Generális Sernanak* a' háta megé került, 's ezt hátrálásra kényszerítvén, azután *Tarija* városa mellett verekedésre került a' dolog, melynek következése a' lett, hogy ő a' várost egygyezés által elfoglalta; 20 tiszteket és 334 közembereket elfogott. —

Chiliben is új verekedés fordult elő. A' *Spanyol* seregek, mellyeket *Gen. St. Martin* megvert vala, akkor *Chilo e'* szigetére vonván által magokat, 's oda *Limából* segítségek érkeztvén, az alatt hogy az *Independens* seregnak egy része *Perunak* fordult vala, *La-Conception* városához vissza eveztek, 's oda kiszállván azt véletlenül meglepni 's ismét elfoglalni iparkodtak: de nem érhatték el céljokat, minthogy *Gen. Las-Geras* a' város segítségére reméntenül oda érkeztvén, őket megtámolta, 's megverte; megölt 120 embert, elfogott 80-vant, nyert 3 ágyut, 20 puskaporosszekeret, 's 200,000 puskatöltést.

Nagy Britannia.

A' *Morning Chronicle* ilyen tikkelyt adott - ki *Oktober'* 13 - dik napján: — “

„A' mult szombaton délutáni 2 órakor a' külső dolgokraügyelő *Minister'* *Cancellariájában* kabinéti tanáts tartatott. A' *Ministereket* *Lord Castlereagh* hivatta össze, 's a' tanátskozásra bizonyos tudósítás szolgálatott alkalmatosságot, mellyet a' mi *Mayer* nevű *Kurirunk* *Petersburgból* az ott lévő *Anglus Követtől* *Lord Cathcartól* hozott. A' tanátskozás két óránál tovább tartott.“

Kévés órákmúlva, hogy a' *Morning Chronicle* ezen tikkelyt nagy hangon kihirdette, *London* utzáinak falaira tudósítást raggattak - ki, mellyet *Reválból* a' *Loyd* ott lévő kereskedő *Agensei* *Sep-*

tember' 11-dikén küldöttek, 's a' melynek e' volt a' foglalatja: — „*Ide (Revalból) parantsolat érkezett Petersburgból a' hajós sereghez azeránt, hogy hat lineahajók 's több fregátok oly módon készen álljanak, hogy haladék nélkül kivezthessenek.*

Ez a' tikkely 's meg az, a' mit a' *Morning Chronicle* a' Ministerek' tanácsáról kiadott, majd éppen egy időben jöve a' közönség' eleibe, nem kevésse felelevenítették az indulatokat, 's különböző híreknek elterjesztésére adtak alkalmatosságot a' politika' fél-böltseinek. Sőt némely újságleveleknek nem kevés dolgot adtak, míg a' felgerjedett érzékenységet letsendesíthették. A' *Times*' írója így szollottak: — „Elakarják vala hitetni a' közönséggel, hogy a' Ministerek' kabinéti tanács-tartása, 's az Orosz hajós seregnek kivezése, függésben volnának egymással. De hiszem az Orosz birodalom egy nagy hatalmu Státus lévén, 's az ő dolgai minden felé szélesen kiterjedvén: miért kell nekünk ily nagyon elbámulni azon, ha azt halljuk, hogy tölle oly tudósítások érkeztek, a' mellyek kabinéti tanácskozást okoztak? 's mi okon szolgálhat nállunk felindulásra való alkalmatosságul, az, hogy annak kikötőhelyéből hat lineahajók kiveztek?„

Egy másik újságlevél, melynek *Globe* a' neve, közelébről akarván a' dologhoz szollani, így fessegeti azt: — „Talám jó leszen ezen tárgy eránt most arra viszsza emlékeztetni olvasóinkat, a' mi eránt *Hamburgban* a' múlt September' 30-dibán az ott lévő Orosz Konzúl, a' maga nemzetebéli hajós Kapitányokat megintette vala, tudni illik, hogy az ő ura Sándor Császár, meghatározta volna, hogy a' több Európai Hatalmasságokkal egygyetértőleg 's egy társaságban az Afrikai Barbarus Státusok' tengeri ragadozásainak nyakát szegje. Valyon ugyan nem lehetséges-e, hogy ezen hat Orosz

linea hajóknak kivezése a' Császárnak ezen határozásával függéshe légyen?„

A' Ministeri Kurir is méltónak tartotta fontosan hozzá szollani ezen tárgyhöz. Minekutánna ő is, mind a' Ministerek által tartatott kabinéti tanácskozást mind pedig azt, a' mit a' kereskedő Agensek *Revalból* irtak, kiadta volna, ily megjegyzést vetett szavai után: — „Minekutánna ezen tikkelyek (a' *Chronicle* által) legkissebb magyarázat vagy ellenmondás nélkül közönségessé tétettek volna, megeshetne, hogy némünémű félelmes felindulásra adhatnának okot: hogy tehát ez ne történnék, mi legszélesebb kiterjedéssel, 's leg meghatározottabb módon meghatalmaztattunk kijelenteni, hogy Orzáglószékünk legkisseb olyan tudósítást sem vett az Oroszbirodalomból, a' melly legkissebb félelmet és nyughatatlankodást okozhatna. Sőt, a' mi több, mi és ez a' Hatalmasság megsze vagy on attól, hogy valamitől tartanunk lehetne; inkább oly nagy barátsággal és szívességgel viseltünk egymáseránt, mint a' hékességnek valamelly kívánója azt, valaha tsak ohajthatta.“

Az Amériкаи Independensekről azt írja a' Londoni *Star* nevű újság, hogy egy Generált küldöttek Londonba sok pénzel, azért, hogy ott legnagyobb kereskedő hajókat vásároljon, olyanokat, a' mellyekből hadi hajókat lehessen csinálni. — *Birminghamban* hasonlóképpen egy Independens Generális puskvásárlásban foglalatoskodik. — Nem rég egy újabb szállítvány evezett-el Amérika felé, tzipökkal 's egyéb katona ruhákkal.

Spanyol Ország.

Nem régen azt olvastuk vala a' közönséges levelekben, hogy *Andalusia* tartományában egy időtől fogva számos Spanyol seregek gyűjtettek volna özsze, mellyek onnét nem soká hajókra ülni és az Independensek ellen Amérika felé elvezni sognának. Most azt olvassuk, hogy

ezen seregek onnét másfelé, tudniillik *Extramadurába* a' *Portugallus* határok felé vették légyen útjokat: a' nélkül, hogy tudni lehetne, mi okozta légyen ezen változást. Tsak annyit lehet más felől szemlélni, hogy a' *Portugallusok* is ugyan ezen közös határok felé kezdik venni útjokat, névszerént *Elvas* felé. A' *Portugallus* fő vezér *Anglus Marschal Beresford* pedig követet küldött *Madridba*, kétségkívül ezen környülállásokat illető értekezésekre nézve. Még *Leon* tartományába is megérkeztek vala már a' napokban két *Vallon* és *Testörző Spanyol Regementek*, 's többek is várattattak. Természet szerént való dolog, hogy az emberek ezen készülleteket látván 's okát nem tudván, sok félet gondolnak: hanem a' valóságra tsak az idő fogja őket megtanítani.

Frantzia Ország.

Oktober' 16-dikán, mint a' szerentsétlen *Maria Antonia* Királyné halálának gyászos emlékezeté' napját most is szomorú buzgósággal inneplette az Udvar. A' Király az Udvari templomban, a' Királyi Princzek és Princznék pedig a' *St. Denisi* fő templomban jelentek-meg minden Udvarnokjaikkal egyetemben ezen szomorú ájtatoskodáson, a' honnét *Párisba* visszatérvén ezen napon sem ők sem a' Király ki nem mentek szobáikból.

A' Király' testvéröttse *Monsieur*, mint a' *Frantzia* minden nemzeti Örzőseregek' *Generalis-Oberstere*, egy ezekhez *Oktober*' 2-dikán bocsátott Hirdetése által megditséri őket, hogy a' lefolyt esztendei szükség által okoztatott lármáknak letsendesítésében magokat jól viselték, 's erössíti nékiek, hogy attól ugyan nem lehet tartani, hogy az idén efféle okok által hasonló lármázások történhesenak: azonközben tsakugyan ezekre adja nékiek, hogy nem fog ártani, ha a' jövő kemény télnek elkövetkezésével is hasonló jó vigyázattal lesznek, 's minden

esetre készen fognak állani. Nagyon ajánlja nékiek a' jó fenytéket 's jó rendtartást.

A' politziai előljárók ezekbe vévén, hogy azon tzedulák által, mellyeket a' minden féle szolgálatkeresők *Párisnak* utzáin kiraggatni szoktak, egy 's más gonoszságok is folytattatnának, egy bizonyos napon az efféle tzedulákat mind leszedette.

Majd minden departamentekben munkába vétette a' *Politziai Ministerium* a' városok' előljárói által, hogy mindenütt jó előre megtétesenek minden arravaló szükséges intézeteket, hogy a' téli kemény időknek elkövetkezésével, a' szegénységnek, élelme' megkeresésére, elégséges dolgot adhassanak előre elkészített dolgozó házakban.

Felszámlálták, hogy *Frantziacsországban* 10 esztendőknél lefolyta alatt, úgy-mint 1804-től fogva 1814-ig, tsak a' *Párisi* két, tudni illik a' *Bizetre* és *Salpetriere* ispotályokba 2154 férjfi és 2804 asszony, mind egygyütt 4954. megbomlott elméjü személyek vétettek-be gyógyítás végett.

Párisban a' kereskedők' kamarája oly határozást adott-ki, hogy az a' kérélevelél, mellyet *Levacher-Duplessis* nevü Prokurátor némely kereskedőknek 's kézmiveseknek sürgetésére az egész kereskedő és kézmíves gyülekezet' nevében a' Királynak azeránt beadott, hogy az eltöröltetve lévő tzeheket 's egyéb efféle öszszetsatolódásokat állittsa vissza, tsupán tsak a' nevezett Prokátornak munkája, 's nem a' közönség' kívánsága lett volna, minthogy a' tzeheknek 's egyéb efféle öszszetsatolódásoknak eltörlődve való maradása, most is éppen oly hasznos és szükséges, mint az 1805-dik esztendőben volt.

Párisban a' *Hertzeg Richelieu'* pártfogása által, *Európai Nemzetek Aca-*

demicum Institutuma állott-fel, melly Oktober' 13-dikán tartotta első ülését. Ennek egygyik Igazgatója *Salgues*, 's *Barbier-Vemars*, és *Amoros*, egykor a' *Pestalozzi* institútumának igazgatója *Madridban*, tudós beszédeket tartottak az Európában fennálló külömbkülömb tanítási módokról. A' nyelvtanítás' principiumait a' híres *Abbè Sicard* tanítja ezen institútumban. Azon személyek között, kik most ezen tanításokon jelen vagynak, találatnak: *Elias*, Bernában a' *Pestalozzi* institútumának Igazgatója, nevezetesen pedig *Báró Strandmann* a' maga négy társaival.

(Ezen *Báró Strandmann* az, kit az *Orosz Császár*, négy fiatal *Oroszokkal*, úgymint két *Görög* és két *Protestans* vallásuakkal, *Angliába* küldött az ott folyamatba lévő szántásvetésnek 's tanítás' módjának fundamentumos megtanulására, 's a' kik most, hasonló czélzással *Párisban* tartózkodnak. Ezek egészszen felvették azt az *Angliai tanítás' systemáját*, hogy a' gyermekek az oskolákban egymást tanítsák. Miker ezek *Angliába* érkeztek, még egy szót se' tudtak *ánglusúl*, 's oly hamar tökéletesítették magokat benne, hogy öt hónapok múlva azon nyelven, tsak gyakorlottságoknak megpróbálása végett, *Barog-Roadban* próbaoskolát állítottak-fel.

A' *Felső Rénusi Prefektustól* egy kerülő irás érkezett minden alatta lévő *Al-prefektusokhoz* 's *Polgármesterekhez*, mely azt foglalja megában, hogy ennekutánna már ismét szabad *Frantziaországba* minden *Belga*, *Német* és *Helvétus* újságleveleket bevinni, hármat kivévén, a' melyek ezek: a' *Brüsszeli Vrai Liberal*,

a' *Rénusi Uj Mercurius*, 's a' *Bernaí Európai Ujság*.

Elegyes Summázatok.

Déli Amérikábol tudósítások érkeztek *Angliába*, mellyekben megjegyztetik, hogy *Barbadós* szigetéről már néhány *Anglus hajók* elkezdettek eleséget vinni az *Independenseknek*, a' melly mind eddig tilalmaztatott. *Morillo* megverett; 's *Spanyolország*nak kevés reménye lehet ahoz, hogy többé a' világnak ezen részében a' maga hatalmát helyreállithassa.

Brüsszelt majd mind oda hagyták az *Anglusok*, minekutánna sokaságok által mindent úgy megdrágítottak volna, hogy végre drágábbankellett élniük, mint *Angliában*. Most már a' *Rénus'* mellyékeire, 's *Helvetziába*, és *Normandiába* gyülekeznek. *Boulognében* több *Anglus* találatik, mint *Frantzia*.

Carnot, a' *Frantzia* volt *Director*, *Magdeburghban* élösködik nagy tsendeségben. Társaságokba ritkán megyen, sétálásra is a' magános helyeket választja. Nem soká bevégi egy nevezetes munkáját, melynek tárgyát a' *Frantzia* *revolúciónak* az 1815-ig, a' *Király'* második *viszszatéréséig*, elé fordult minden nevezetesebb történetek teszik.

B é t s.

Császár és *Király* ő Felsége kegyelmesen méltóztatott *Erdélyben* *N. Alsó Fejérvármegye'* *Fő Biráját* *T. Sárpataky György* urat, az ő hosszas szolgálatai által szerzett érdemeit tekintetbe vévén, kabinéti kegyes írása által, *Királyi Tanátsosi méltósággal* minden taksafizetésnek kívánása nélkül megtisztelni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 Oct. 28-dik napján 292 $\frac{3}{8}$ — 29-dikén 298 — 30-dikán 302 $\frac{1}{2}$ — forintot.
 Arany. Octob. 28-dikán; — Császári: 15 fl. 41 kr. —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

*T. N. Somogy Vármegyében Kaposvár*ott e' folyó Hónap 8-dikán Cs. K. Kamarás Méltóságos Gróf Széki Teleky László úr ö Nagyságának mint ezen Vármegye érdemekkel tündöklő Administratorának e' ülése alatt a' Vármegye Tisztviselőjének Restauratiója így ment végbe: Első Vice-Ispánynak Cs. K. Tanácsos Mélt. Kováts Antal úr ö N. g. a, — úgy szinte Cs. K. v. lóságos Kamarás Mélt. Vizeki Tallián Boldisár ö N. g. a is másod'k Vice-Ispánynak tovább is megmaradtak. Továbbá választattak: Generalis Perceptornak, Tek. Thulmon Pál úr; Első Fiskálisnak: T. Siklósi Victor úr; Második Fiskálisnak: T. Somogyi Adám úr. — A' Kerületekben e' következők választattak Tisztviselőkné: az Igali Kerületben Fő Szolga Birónak T. Somogyi Ferentz úr; All Szolga Birákká TT. Antal György és Spissics Ignácz urak; Esküttekké Simon Pál és Grabanovits Pál urak; Particularis Perceptornak: Svassits István úr; Commissariusnak Philippovics József úr; — a' Kaposi Kerületben Fő Szolga Biróvá T. Stephaics Gáspár úr; All Szolga Birákká TT. Siklósy József és Szalay József urak; Esküttekké Szakmáry József és Tevely László urak, Particularis Perceptorrá Herman Antal úr; Commissariusnak Bárány Dániel úr; — a' Szigeti Kerületben Fő Szolga Biróvá T. Igmándy Anial úr; All Szolga Birókká TT. Székér József, és Mérey József urak; Esküttekké Király János, és Mérey Emmanuel urak; Particularis Perceptornak T. Hunkár János úr; Commissariusnak Sebetits János úr; — a' Báhócsai Kerületben: Fő Szolga Biróvá T. Vizeki Tallián György úr; All Szolga Birák-

ká TT. Gál József és Sárközy Lajos urak; Esküttekké Vasdinnyei József, és Siklósy Mátyás urak; Part. Perceptorrá Sárközy Pál úr; Commissariusnak Rózsas Lajos úr; a' Marczali Kerületben Fő Szolga Biróvá T. Véssey Ferentz úr; All Szolga Birákká TT. Domaniczky Ferentz, és Vizeki Tallián József urak; Esküttekké Beretzki Imre, és Király György urak; Part. Perceptorrá Paiss Antal úr; Commissariusnak Beretzki János úr; — Archivariusnak Tek. Thulmon Antal úr.

* * *

Tek. Komárom Vármegyében is nem régiben, t. i. Mind-Szent Hava 21-dikén tartatott a' Restauratió. A' Gyűlésben, melly rendszerént szokott ilyen alkalmatossággal lenni, maga ezen Megye Örökös Fő Ispánnya, Kir. Ajtónálló Mester, Belső Titkos Tanácsos Nagy Méltóságú Fogaras Földi Idősb Gróf Nádasdy Mihály úr ö Exc. ja volt az előülő. Az ezen alkalmatossággal választott Tisztviselő urak így következők: Első All Ispánynak Tek. Assa és Abloncz Kürthy Ghytzy Ferentz úr; — Második All Ispánynak Tek. Thaly Sigmund úr; — Fő Jegyzőnek Tek. Ifjabb Ordódy János úr; — All Jegyzőkné TT. Huszár Károly, és Csúszy Pál urak; — Fő Szolga Biráknak TT. Ghytzy Raphaél, Thaly István, Konkoly László, és Kürthy Lajos urak; — All Szolga Biráknak TT. Csorba László, Pázmándy Sigmund, Erös József, Konkoly Sándor, Végh Pál, Högyész Antal, Szabó Sándor, és Király Ferentz urak; Fő Ügvézsné T. Juhász István úr; — All Ügvézsné T. Asztalos István úr; — Fő Adó Szedőnek T. Bóday János úr; — Szám Vevőnek (Exactor) Zavody Ferentz úr; — All

Adó Szedőknek TT. *Bankó Mihály*, *Pulay Gábor*, *Németh Antal*, és *Petényi István* urak; — Fő Commissariusnak T. *Thaly Lajos* úr; — Leveles Tár Gondviselőnek (Archivarius) T. *Gerdenits József* úr; — Centralis Commissariusnak T. *Aranyosy Pál* úr; — választattak.

* * *

Szenta Mezővárosa e' f. esztendőben Septembernek 11-dikét annak az emlékezetes győzedelemnek meginneplésére kívánta szentelni, mellyet ama Vitéz *Eugenius Szabaudiai Hertzeg*, és *Austriai Fő Vezér* a' *Törökök*' seregén 1697-ben Sept. 11-dikén ezen város mellett nyert vala. Hogy pedig minden botránkozást elkerülne, előre engedelmet kértek arra a' Városnak Elöljárói a' *Kalotsai Erseki Káptalantól*, melly nékiek nem tsak megadódott, de még meg is hagyta a' *Káptalan* a' helybeli *Plebánus* úrnak, hogy *Nagy Mise*, 's *Te Deum* tartasson azon nevezetes történetnek emlékezetére, és más egyéb ceremóniák is tétessenek. Sept. 11-dikén tehát hozzá fogtak az innepléshez, melly is így ment véghez: Dél előtt 10 órakor a' *Catholicusok* Templomában megtétetvén a' kiszabott ájtatossági ceremóniák, azután az inneplő sereg az *Ó Hitűeknek* Templomába gyülekezett. Itt Fő Tiszt. *Consistorialis Assessor Popovics György* úr az alkalmatossághoz képest két velős Beszédet tartott, az egyiket rátz, a' másikat deák nyelven. E' megessvén az inneplő seregnek felsőbb rendű tagjai hajóra ültek, hogy azon szigetbe általevezzenek, melly itt *Szentához* közel a' *Tisza*' két ágai között fekszik. Ennek a' szigetnek eredete különös, és olyan melly éppen azon történetre emlékeztet vissza, melly magát az innepet okozta. Ugyan is mikor *Eugenius* a' *Törökökön* itt diadalmaskodott, a' *Tiszán* lévő hid minden rajta lé-

vő szekerekkel, lovakkal, és *Törökökkel* leszakadván, olly nagy volt a' vízbe süj-jedt holminak a' terhe, hogy a' víz azt el nem sodorhatván; ezek itt megfeneklettek, és idővel iszappal, sárral beöntetvén, a' *Tisza* közepében szigetet formáltak, mellyen majd szép füzes nevedett. Ez tehát az oka annak, hogy a' *Szentai Nép* ezen szigetbe takarodott innepi mulatságra. A' hajóba való üléskor mozsarak durrogtak a' parton, és muzsika zengedett míg az evezés tartott. Benn a' szigetben egy nagy sátort vontak a' fák között, melly alatt 100 személyre volt asztal terítve. A' sátorba való bemene-telnél *Eugeniusnak* képe, és a' *Szentai* ütközetnek rajzolatja függött, melly utolsóbbat *Inzsénér Vedres István* úr készítet volt. Ebéd előtt Tiszt. *Virág János* Káptán úr szép magyar Beszédet tartott *Eugeniusnak* diadalmáról. Míg az ebéd tartott, és a' *Felséges Austriai Háznak* megmaradásaért, úgy szinte az ütközetbeu véreket ontott vitézeknek emlékezetére több poharak kiültettek, az az ágyú bömbölt, melly éppen a' *Szentai* ütközetben fogatott el, és most emlékezetnek okáért tartatik. E' jeles innepet maga a' *Korona Kerületnek* Kapitánya Tek. *Szalmásy Ferentz* úr is kívánta jelenlétével megtisztelni. Tiszt. *Ugróczy* úr pedig ez alkalmatosságra a' *Szentai* ütközetet leírta, és ezt, *Stoisitz Péter* városi Notarius úrnak a' tavalyi innepen mondott Rátz's Deák Beszédeivel, a' Vendég urak közt kiosztották. Az inneplő sereg ismét musika szóval hagyta el a' szigetet, és az éjtszakai mulattságok a' városban estek.

* * *

Nagy Kanisán Aug. 31 - dikén a' *Piarista Atyák Szerzetje*' Fundálójának *Szent Kalazantziusnak* innepét tartották. A' tisztelt Atyák, mint tudjuk, különösen a' tanításban és ifjuság nevelésében

foglalatoskodván, az innep is ehez volt alkalmaztatva. Minekutánna mind dél- előtt mind délután vége lett az Isteni tiszteletnek, dellyesti 5 órakor egy szép illuminált Tanulóházban számos uri vendégeknek jelenlétekben deák Pásztoriversek olvastattak fel közönségesen, mellyeket a' Tanulók a' helybéli Director úrnak ezen inneppel öszveeső neve napjára készítettek. Estvére pedig Theátrumi mulatságot adott ugyan a' Tanuló Ifjuság. Ezt a' Darabot játszották: a' *Találtt gyermek*, — még pedig hazai nyelven. Több Tanulók különösen megkülömböztették magokat a' játszásban. A' Theátrumot egy *Deák Ferentz* nevü Ifju azzal nyitotta meg, hogy az ifjuságnak az efféle játékokban való gyakorlásának hasznát megmutogatta. *Inkei Eduard* pedig a' végen megköszönő Beszédet tartott. Mi kiváltképpen azon örülünk, hogy a' Tanuló Ifjuság így pótolja ki ezen részen a' Nemzeti közönséges Theatrumi Intézetnek hijjánosságát.

* * *

A' 2-dik Székely Határszéli Gyalog Regementnek Kapitányát Titt. *Mallasevich Basilius* urat több esztendőktől fogva hiven folytatott, és jeles tselekedetek által érdemesített Hadi szolgálatjának tekintetéből, mind két ágon lévő maradékival egyetemben taksza nélkül Magyar nemesi rangra méltóztatott emelni ő Cs. Kir. Felsége.

Nem mindennek kell az új Orr.

Bizony tsak megkell vallanunk, hogy sokra ment már a' világ; mert nem tsak lábakat, fogakat 's a' t. tudnak, már ma tsinálni az emberek mesterség által, de még az Orrnak elvesztését is kitudják pótolni. Még pedig nem portzellánból, nem ezüstből, vagy viaszból állítják vissza

az elvesztett órrt; ez már ma óság; hanem szintollyan, még szebb élő órrt tesznek fel, mint a' millyen volt a' régi, melly, per fas et nefas, az ábrázatról elényészett. Nem régen olvastuk a' külföldi újságokban, hogy Berlinben két személynek új órrt tsináltak az Orvosok. Az egyik egy Férü, a' másik pedig egy vénetske aszszony volt. Mind a' kettőnek az operálása olly jól elsült, hogy az aszszonynak azt mondják, hogy ez az új orra még szebb, mint az első volt. Az operatzióból tsak ennyit kell említenünk arra nézve, nehogy valaki tsak lárifári beszédnek tartsa a' dolgot, hogy a' homlokra lévő bőrből egy darabot kikerítenek, és azt módosan oda fűzik, a' képen lévő bőrhöz, és ők tudják a' kik tsinálják hogy 's mint, elég az, hogy úgy kiformálják, hogy szintollyanná lesz, mint az orr, és meg is marad mind holtig, ha tsak újakozkára nem teszi az ember. Az egyik ezen új órrú emberek közzül nem elégedett meg azzal, hogy a' képen lévő lyukat az Orvosi hatalmas kéz befoldozta; de még hasznót is akart vele fordítani, nevezetesen azt kérte a' Kormánytól, hogy lenne neki szabad új orrával utazni, és annak mutogatásáért pénzt szedni; de a' mi néki igen helyesen meg nem engedtetett. Van pedig egy más orratlan ember a' többek között ugyan Berlinben. Meg lehet hogy valami tsatában fosztották meg orrától, mert katona volt. Ennek az embernek ajánlották az Orvosok, hogy ha reá áll, új órrt tesznek fel neki. De ő az ajánlást el nem fogadta, így szóllván: „most míg orrom nints, megszánna azok, a' kiktől alamisnát kérek, de ha lesz, nem tsak hogy senki semmit nem ad, de még majd jól megszidnak, hogy miért nem inkább dolgozom, holott ép vagyok, mint pedig kéregetek? — Nem kellett neki az új orr.